Frèam-obrach airson Adhartas nan Sgilean-meata

‘S e sgilean gnèitheach, neo-thìmeil, àrd-ìre a th’ ann an sgilean-meata a chruthaicheas luchd-ionnsachaidh co-fhreagrach agus a bhrosnaicheas soirbheachas ann an co-theacsa sam bith a thig am barr san àm ri teachd. Bho àm breith, cleachdaidh clann na sgilean-meata aca nuair a dheuchainnicheas agus a rannsaicheas iad an saoghal mun cuair orra, agus ‘s e na sgilean-meata seo a bhios ag obair na iuchair gus leasachadh sgilean teicnigeach agus gluasadach eile fhosgladh. Mar sin, tha e cudromach nuair a leanas clann agus òganaich tron fhoghlam aca, gun dèan luchd-cleachdaidh na sgilean-meata gu sònraichte fhaicsinneach agus gun cruthaich iad cothroman airson luchd-ionnsachaidh gus leasachadh nan sgilean-meata aca aithneachadh, tuigsinn agus rannsachadh.

Chaidh frèam-obrach airson adhartas nan sgilean-meata SDS a leasachadh ann an co-obrachadh le com-pàirtichean agus luchd-cleachdadh o air feadh na h-Alba agus tha e ag amas ri cuideachadh ann an aithneachadh agus tuigsinn an coltas a th’ air na sgilean-meata anns an seòmar-teagaisg. Tha am frèam-obrach a’ togail air paipear ‘Sgilean 4.0 - Modail sgilean gus àm ri teachd na h-Alba a dhràibheadh’ agus tha e a’ sealtainn eisimpleirean de sgilean-meata thar na h-ìrean CfE bho thràth-bhliadhnaichean gu àrd-ìre.

Fhèin-riaghladh		Tuigse Sòisealta		Ùr-ghnàthachas	
Fòcasachadh	Treibhdhireas	Conaltradh	Faireachdainn	Neònachas	Cruthachaileachd
Freagarrachadh	Iomairt	Co-obrachadh	Stiùireadh	Dèanamh Ciall	Breithneachadh

Puingean rim beachdachadh nuair a thathar a’ cleachdadh frèam-obrach airson adhartas nan sgilean-meata:

- Chan eil am frèam-obrach èigneachail agus chaidh a sholarachadh gus taic a thoirt do luchd-chleachdaidh ann an meòrachadh agus leasachadh an cleachdadh teagaisg a thaobh na sgilean-meata a leasachadh san seòmar-teagaisg
- Cha deach am frèam-obrach a leasachadh mar inneal a dh’fhaodadh a bhith air a chleachdadh le luchd-ionnsachaidh - ged a tha seo fo ùghdarras luchd-chleachdaidh mar a tha iomachaidh dhaibh san sgoil aca.
- Chan eil na h-eisimpleirean air an toirt seachad mion agus chaidh an solarachadh mar toiseach tòiseachaidh molte gus taic a thoirt do thuigse
- Bu chòir do luchd-cleachdaidh na h-eisimpleirean rannsachadh anns an fhrèam-obrach agus beachdachadh air mar a the seo ceangailte ri eòlasan an neach-ionnsachaidh anns a’ cho-theacsa no a’ chuspair aca fhèin.

Fòcasachadh

'S e Fòcasachadh an comas a bhith a' riaghladh eire cognatach le bhith a' sìoladh agus a' seòrsachadh an fhiosrachaidh gus fòcas a ghlèidheadh ann an linn fiosrachaidh an-luchdaichte agus atharrachadh seasmhach.

Faodaidh Fòcasachadh a' gabhail a-steach na leanas:

- **Seòrsachadh:** An comas fiosrachadh a sheòrsachadh gu dhiofar buidhnean agus gus dàimh eadar an fhiosrachadh a thuigsinn
- **Aire:** An comas fòcas a dhèanamh air an àm làthaireach agus buaraidhean a dhì-threòrachadh/sheachnadh
- **Sìoladh:** An comas fiosrachadh neo-riatanach a sìoladh às agus fòcas a dhèanamh air an duilgheadas riatanach air làimh

Tha Luchd-ionnsachaidh a' sealltainn fòcasachadh aig Tràth-ìre le;	Tha Luchd-ionnsachaidh a' sealltainn fòcasachadh aig A' Chiad Ìre le;	Tha Luchd-ionnsachaidh a' sealltainn fòcasachadh aig An Dàrna Ìre le;	Tha Luchd-ionnsachaidh a' sealtainn fòcasachadh aig An Treas/Ceathramh Ìre le;	Tha Luchd-ionnsachaidh a' sealtainn fòcasachadh aig Àrd Ìre le;
• a' taisbeanadh ùidh agus com-pàirticheas leantainneach ann an gnìomhachd thar ùine • ag aithneachadh nithean agus tachartasan mar coltach no eu-choltach, agus a' co-roinn nithean gu buidhnean • a' gabhal ri atharrachaidhean anns an àrraineachd aca gus fòcasachadh air gnìomhachd	• a' coimhead le feart air an gnìomh ri làimh agus a' seachnadh buaraidhean gus a choileanadh • a' bhith ioma-chuimseach agus ag obair tro ìrean a' ghnìomhachd agus a' mìneachadh adhbhar airson nan roghainnean aca • a' tuigsinn atharrachaidhean a tha a dhith anns an àrraineachd aca gus taic a thoirt do fhòcasachadh air gnìomhachd	• a' cur ceistean gus gnìomhachdan a shoilleireachadh, a' cumail fòcas gus planadh agus gus amasan a stèidheachadh le beagan taic gus gnìomhachas/gnìomhachd a choileanadh • ag eagrachadh an smaoineachaidh aca agus a' fòcasachadh air gnìomhachas gus buaraidhean a sheachnadh • a' tarraing air sreath de thùsan fhiosrachaidh, a' seòrsachadh tron fhiosrachadh gus fòcasachadh air na tha riatanach • a' moladh atharrachaidhean dhan àrraineachd aca gus taic a thoirt don chomas aca fòcasachadh air gnìomhachash	• a' cur ceistean gus gnìomhachdan a shoilleireachadh agus a' co-phàirteachadh an fhiosrachaidh a rannsaich iad • ag eagrachadh an smaoineachaidh aca agus a' comharrachadh structar gus beachdan a thaisbeanadh ann an òrdugh thuigseach, a' seachnadh agus a' dì-threòrachadh buaraidhean • ag aithneachadh fiosrachadh riatanach, a' tarraing co-dhùnaidhean agus a' dèanamh ghèarr-chunntas de na lorg iad • a' taghadh an àrainneachd as iomchaidh airson gnìomhachd sam bith gus fòcasachadh air an gnìomhachd a tha ri làimh	• a' cur ceistean gus an gnìomhachd a thuigsinn, agus a' cuideachadh fheadhainn eile leis an tuisg no com-pàirticheas aca gus an gnìomhachas a chumail a' dol • a' fòcasachadh air an gnìomhachd ri làimh agus a' toirt dùbhlan gu misneachdail agus gu frionasach do giùlain buaireadh ann an daoine eile ma tha seo riatanach • a' toirt fhiosrachadh riatanach còmhla gu misneachdail bho dhiofar thùsan, a' dèanamh ghèarr-chunntas de beachdan, cùisean, lorgan no co-dhùnaidhean agus an taisbeanadh gu h-iomchaidh • a' taghadh an àrainneachd as iomchaidh gu neo-eisimeileach gus fòcasachadh air an gnìomhachd a tha ri làimh

Treibhdhireas

Tha ag obair le treibhdhireas a' dèanamh cinnteach gu bheil sinn an còmhnaidh a' gabhail a-steach na tha sinn a' creidsinn a bhith beusanta aguscothromach. 'S e a bhith a' giùlain ann an dòigh onarach agus co-chòrdail stèidhichte air toineasg làidir nan luachan fhèin agus pearsanta.

Faodaidh cleachdadh Treibhdhireas a' gabhail a-steach na leanas:

- **Fèin-mhothachadh:** An comas faireachdainnean, neartan, siostaman creideamh agus crìochan a thuigsinn agus a riaghladh, agus na buaidhean a th'aig seo air dòighean-giùlain agus an dòigh anns a bheil iad a' bualadh air daoine eile
- **Beus-eòlas:** A' bhith mothachail air agus ag obair air luachan agus prionnsabalan pearsanta
- **Fèin-smachd:** A' bhith mothachail air agus ag obair air luachan agus prionnsabalan pearsanta

Tha Luchd-ionnsachaidh a' sealltainn treibhdhireas aig Tràth-ìre le;	Tha Luchd-ionnsachaidh a' sealltainn treibhdhireas aig A' Chiad Ìre le;	Tha Luchd-ionnsachaidh a' sealltainn treibhdhireas aig An Dàrna Ìre le;	Tha Luchd-ionnsachaidh a' sealtainn treibhdhireas aig An Treas/Ceathramh Ìre le;	Tha Luchd-ionnsachaidh a' sealtainn treibhdhireas aig Àrd Ìre le;
• a' sealltainn coibhneas ri daoine eile agus a' bhith frionasach ri faireachdainnean daoine eile • a' bhith mothachail air mar a dh'faodadh buaidh a bhith aig na gnìomhan aca air daoine eile • ag aithneachadh gu bheil rudan coltach agus eu-coltach aca ach tha sinn uile air leth	• a' tuigsinn agus a' leantainn nan riaghaltan ann an cluich agus geamaichean • a' tuigsinn gur dòcha gu bheil luachan agus beachdan eadar-dhealaichte aig daoine eile bhuapa agus ag ionnsachadh co-rèiteachadh a dhèanamh • ag aithneachadh agus a' toirt spèis do faireachdainnean agus tòcaidhean daoine eile agus dè na gnìomhan agus tachartasan a dh'fhaodadh buaidh math no dona a chur air seo • a' freagarrachadh na cainnte agus giùlain aca gus coinneachadh ri suidheachaidhean eadar-dhealaichte	• a' bhith mothachail anns na eadar-ghabhailean aca còmhla ri daoine eile agus a' bhith dèonach beachdan agus luachaidhean daoine eile a thuigsinn • a' cruthachadh agus a' leantainn riaghaltan agus a' toirt beachd airson an feum a th' orra • a' bhith mothachail gum faod buaidh a bhith aig faireachdainnean agus tòcaidhean daoine eile air an dòigh-labhairt no -giùlain aca agus a' freagairt gu frionasach • a' gabhail pàirt ann an còmhraidhean mu luachan agus a' bhith comasach iad seo deimhinneachadh tro beatha làitheil	• a' beachdachadh air an dreuchd a th' aig riaghaltan ann an sòisealtas deamocratach agus a' bhith mothachail air diofaran cruinneil agus cultarail • a' bhith modhail ann an eadar-ghabhailean sam bith còmhla ri daoine eile ann an sreath farsaing de cho-theacsaichean, a' gabhail a-steach iadsan aig a bheil luachan agus prionsabalan eadar-dhealaichte bhuapa • a' sealltainn frionasachd airson faireachdainnean no comasan daoine eile agus a' gabhail ri atharrachaidhean ri dòigh-obrach nuair a thathar ag obair ann am buidheann ma tha seo iomachaidh • a' comharrachadh luachan pearsanta anns an sgoil agus beatha laitheil aca agus a' bhith comasach beachd a thoirt air carson a tha seo cudromach	• a' tuigsinn na dreuchd a th' aig riaghaltan ann an sòisealtas deamocratach agus ag obair gus an tuigse aca air diofaran cruinneil agus cultarail a farsaingeachadh • a' bhith frionasach ri faireachdainean no comasan nan daoine eile agus a' dèanamh breitheamh iomachaidh air cuin a dh'fheumadh iad an dòigh-obrach atharrachadh no obair ann an dòigh eile gus seo a ghabhail a-steach • a' comharrachadh luachan pearsanta ann am beatha làitheil agus cuideach ag obair gus an tuigse aca fharsaingeachadh air luachan agus prionnsabalan daoine eile

Freagarrachadh

‘S e Freagarrachadh an comas agus an ùidh gus eòlas, tuigse agus sgilean a mheudachadh gus a bhith freagarraichte agus ath-leumach nuair adh’atharraicheas suidheachaidhean.

Faodaidh Freagarrachadh a’ gabhail a-steach na leanas:

- **Fosglachd:** A’ bhith fosgailte ri beachdan agus modhan-obrach ùra - le cumadh-inntinn airson fàs
- **Meòrachadh breitheil:** An comas meòrachadh breitheil air fiosrachadh agus eòlas ùr gus tuigse nas doimhne fhaighinn agus ionnsachadh aleabachadh agus a mheudachadh
- **So-fhreagarrachd:** Sùbailteachd a thaobh làimhseachadh rudan gun dùil, a’ freagarrachadh ri suidheachaidhean nuair a thig iad am bàrr
- **Fèin-ionnsachadh** An comas an teagasg fhèin gun stiùireadh bho daoine eile
- **Ath-leumachd:** Comas freagairt gu deimhinneach agus gu cuideachail ri dùbhlain agus ioma-fhillteachd èabhlaideachadh gun fhiaradh

Tha Luchd-ionnsachaidh a’ sealtainn freagarrachadh aig Tràth-ìre le;	Tha Luchd-ionnsachaidh a’ sealtainn freagarrachadh aig A’ Chiad Ìre le;	Tha Luchd-ionnsachaidh a’ sealtainn freagarrachadh aig An Dàrna Ìre le;	Tha Luchd-ionnsachaidh a’ sealtainn freagarrachadh aig An Treas/Ceathramh Ìre le;	Tha Luchd-ionnsachaidh a’ sealtainn freagarrachadh aig Àrd Ìre le;
• a’ cur iomadh ceist agus a’ bhith feòrachail mun t-saoghal mun cuairt orra • ag aithneachadh duilgheadasan sìmplidh agus a’ bruidheann air fuasglaidhean còmhla ri daoine eile • a’ bhith sùbailte agus ath-leumach nuair a thathar a’ coinneachadh ri suidheachaidhean ùra no gun dùil • ag ionnsachadh a dh’obair agus a chluich còmhla ri daoine eile	• a’ cur agus a’ freagairt ceistean gus tuigse a dhomhainneachadh agus a’ freagarrachadh ciamar a thathar a’ cluich agus ag ionnsachadh • ag aithneachadh agus a’ meòrachadh air duilgheadasan agus a’ gabhail tlachd ann an fuasglaidhean a lorg • a’ smaoineachadh gu cruthachail air fuasglaidhean airson gnìomhachd agus a’ leasachadh seo tro cleachdadh feuchainn is deuchainn • a’ freagarrachadh a’ ghiùlain agus na cainnte aca gus coinneachadh ri suidheachaidhean agus gnìomhachasan eadar-dhealaichte • a’ gabhail turas mu seach gu	• a’ cur ceistean inntinneach agus a’ toirt dùbhlan do bheachdan gu cruthachail gus smaoineachadh agus giùlan fhreagarrachadh • ag aithneachadh duilgheadasan agus a’ rannsachadh diofar dòighean gus fuasglaidhean a thuigsinn agus a lorg, a’ gabhail a-steach cleachdadh nan innealan air-loidhne • a’ tuigsinn agus a’ freagairt ri fios air ais nuair a thathar ag obair còmhla ri na comhaoisean aca • ag atharrachadh an dòigh obrach aca gus coinneachadh ri gnìomhachasan agus buidhnean eadar-dhealaichte • a’ ruigsinn co-aontachaidhean agus a’ toiseachadh air	• a’ cur ceistean, a’ smaoineachadh gu taobhail agus ag atharrachadh giùlan gus tighinn ri sreath de cho-theacsaichean • a’ gabhail tlachd ann an teacsaichean no fiosrachadh iomachaidh eile a thaghadhgu tric gus fios a thoirt do smaoineachadh • a’ seòladh sreath dhùbhlain gus tuigse nas doimhne a leasachadh air mar a dh’fhaodadh na sgilean a bhith air an cur gu feum • a’ toirt agus a’ freagairt ri fios air ais bho na comhaoisean aca agus a’ bhith dèonach agus comasach aontachadh a ruigsinn tro co-rèiteachadh • a’ luachadh gu breithneachail agus ag atharrachadh an dòigh-obrach aca nuair a thathar ag obair ann am	• a’ smaoineachadh gu taobhail, a’ cur an gnìomh an tuisge aca ann an sreath fharsaing de cho-theacsaichean, a’ comharrachadh iomairt agus smachd • a’ luachadh an adhartas aca fhèin agus a’ bhith comasach an dòigh-obrach aca fhreagarrachadh gus a’ chùis a dhèanamh air dùbhlain gun dùil • a’ toirt spèis do dhaoine eile agus a’ sìreadh dòighean èifeachdach gus co-obrachadh a leasachadh, a’ gabhail a-steach rèiteachadh • ag obair còmhla ri comhaoisean gus dòighean a dhèanamh airson an obair aca a sgrùdadh agus a leasachadh • a’ freagairt gu deimhinneach

	dèonach agus a’ co-roinneach gu co-obrachail còmhla ri daoine eile nuair a thathar ag obair air gnìomhachd na buidhne	easaonachdan a riaghladh	buidheann, a’ gabhail barrachd dleastanas ma tha seo riatanach	agus a’ toirt buaidh air daoine eile nuair a thathar a’ tachairt ri atharrachadh gun dùil

Iomairt

‘S e Iomairt mu dheidhinn smaoineachadh air ar son fhèin agus ‘s e ullamhachd airson tòiseachadh agus cothroman a ghabhail, air a thogail air fhèin-chreideamh,

Faodaidh cleachdadh Iomairt a’ gabhail a-steach na leanas:

- **Cruadal:** Comas riaghlaidh nan eagalan agus a’ tighinn thairis orra gus gnìomh a ghabhail
- **Smaoineachadh neo-eisimeileach:** An comas smaoineachaidh air an son fhèin agus a’ gabhail earbsa ann am breitheanas aca fhèin
- **A’ gabhail riosgan:** A’ dèanamh rudeigin anns a bheil cunnart no riosg gus amas a choileanadh
- **A’ dèanamh co-dhùnaidhean:** A’ dèanamh taghadh beachdaichte às dèidh impis agus smaoineachadh fhaiceallach a chleachdadh gu h-iomchaidh
- **Fèin-chreideamh:** Faireachdainn earbsach anns na comasan, feartan agus breitheanas aca fhèin
- **Fèin-bhrosnachadh:** An comas gnìomh a ghabhail gun buaidh no brosnachadh bho daoine eile
- **Dleastanas:** An comas leantainn air dealasan, a’ bhith for-ghnìomhach agus a’ gabhail dleastanas
- **Luimeil:** Deòntas riosgan a ghabhail, iomairt a shealltainn agus teagmhaisean ùra a ghabhail os làimh

Tha Luchd-ionnsachaidh a’ sealtainn iomairt aig Tràth-ìre le;	Tha Luchd-ionnsachaidh a’ sealtainn iomairt aig A’ Chiad Ìre le;	Tha Luchd-ionnsachaidh a’ sealtainn iomairt aig An Dàrna Ìre le;	Tha Luchd-ionnsachaidh a’ sealtainn iomairt aig An Treas/Ceathramh Ìre le;	Tha Luchd-ionnsachaidh a’ sealtainn iomairt aig Àrd Ìre le;
• a’ tòiseachadh air planadh agus a’ gabhail tlachd annan crìoch a chur air gnìomhachd ainmichte • An dà chuid a’ leantainn stiùiridhean agus a’ dèanamh an stìuridh aca fhèin gus am faod daoine eile a leantain • A’ sealltainn misneachd tro bhith am mìneachadh fhèin tro gnìomhan mar a’ dèanamh comharran, cluich-riochd, a’ gabhail pàirt ann an geamaichean, a’ seinn no a’ dannsa le beagan gluasad ma tha seo a dhith airson taic • a’ bhith misneachdail nuair a thathar air beulaibh suidheachaidhean agus àrainneachdan ùra le beagan taic	• a’ briseadh gnìomhachdan gu pìosan nas lugha gus na h-ath-cheuman a phlanadh • a’ leantainn air le agus crìoch a chur air gnìomhachd • a’ cur ceistean le misneachd mu gnìomhachd gus tuigse a dhearbhachadh air adhbhar na gnìomhachd • a’ leasachadh mothachadh air na tha a’ còrdadh riutha agus na tha doirbh dhaibh	• le taic, a’ luachadh agus a’ seòrsachadh fiosrachadh agus a’ taghadh nan dòighean-obrach as iomachaidh airson gnìomhachd sònraichte • le taic, a’ stèidheachadh na h-amasan aca fhèin gus gnìomhachd a choileanadh taobh a-staigh ceann-ama • a’ luachadh na tha iad air ionnsachadh agus a’ bhith comasach coimeas a dhèanamh air an dòigh-obrach aca còmhla ri daoine eile sa bhuidheann • a’ tuigsinn stiùireadh agus a’ bhith misneachdail a’ gabhail gnìomhachd os làimh • a’ toirt dùbhlan dhaibh fhèin gu misneachdail nuair a thathar an aghaidh rud gun dùil, ach a’ tuigsinn cuin a bhithear ag iarraidh taic	• a’ planadh agus a’ taghadh fiosrachadh gu neo-eisimleach gus plana-gnìomh a chruthachadh agus gnìomhachdan a choileanadh • a’ dearbhachadh agus a’ stèideachadh targaidean reusanta airson fhèin-leasachadh, agus cinn-latha airson coileanadh na h-obrach • a’ luachadh dòighean-obrach eadar-dhealaichte airson smaoineachadh agus ionnsachadh, agus a’ luachadh an adhartais aca • a’ mion-sgrùdadh agus a’ luachadh gnìomhachdan agus fiosrachadh le bhith ag èisteachd agus a’ bhith misneachdail nuair a thathar a’ cur ceistean • a’ cumail orra le gnìomachdan an aghaidh	• a’ sealltainn smaoineachadh neo-eisimleach ann an planadh agus a’ stèidheachadh amasan, agus a’ leantainn tro gnìomhan airson leasachadh • ag ath-sgrùdadh an ionnsachadh aca fhèin, a’ dèanamh ceangal agus a’ cleachdadh an fhiosrachaidh sin gus targaidean agus cinn-laithean ath-sgrùdadh agus a mholadh • a’ rannsachadh gu misneachdail agus a’ beachdachadh air roghainn eile nuair a thathar a’ planadh dòigh air adhart, taobh a-staigh agus a-muigh na sgoile • a’ gabhail dleastanas gu misneachdail nuair a thathar a’ rannsachadh suidheachaidhean ùra agus

			milleadh dùilean le bhith a' cleachdadh cruthachaileachd agus ro-ionnsachadh gus fuasglaidhean a lorg	a' toirt taic do dhaoine eile gus gnìomhachdan iom-fhillte no gun dùil a choileanadh

Conaltradh

'S e conaltradh an comas fiosrachadh a cho-roinn gu fosgailte agus gu h-onarach ann an dòigh a chruthaicheas co-thuigse mu smaointean, losan agusbeachdan eadar a h-uile duine an sàs.

Tha comas conaltraidh a' gabhail a-steach:

- **A' faighinn fiosrachadh:** A' tuigsinn agus a' làimhseachadh san inntinn conaltradh labhairteach no sgrìobhte
- **Ag èisteachd:** An comas tuigsinn gu frionasach an fhiosrachadh a chaidh a sholarachadh leis an neach-labhairt, agus a' taisbeanadh ùidh anns ancuspair air a dheasbad
- **A' toirt seachad fiosrachadh:** A' toirt seachad conaltradh sgrìobhte no labhairteach ann an dòigh anns am bi an fheadhainn a tha a' faighinn anconaltradh a thuigsinn as fhèarr
- **Ag innse na sgeulachd:** An comas innse sgeulachdan a bhios ag iompachadh, a' brosnachadh agus/no a' togail agus cuideachd a' toirt co-roinn anfhiosrachaidh beò tro eisimpleirean agus dealbhan

Tha Luchd-ionnsachaidh a' sealtainn conaltradh aig Tràth-ìre le;	Tha Luchd-ionnsachaidh a' sealtainn conaltradh aig A' Chiad Ìre le;	Tha Luchd-ionnsachaidh a' sealtainn conaltradh aig An Dàrna Ìre le;	Tha Luchd-ionnsachaidh a' sealtainn conaltradh aig An Treas/Ceathramh Ìre le;	Tha Luchd-ionnsachaidh a' sealtainn conaltradh aig Àrd Ìre le;
• a' gabhail tlachd ann an èisteachd ri agus ath-innse sgeulachdan còmhla ri caraidean, agus a' cleachdadh a' mhic-mheanma aca gus na sgeulachdan aca fhèin innse • gam foillseachadh fhèin tro cluich agus ag innse na sgeulachd, agus a' bruidhinn air an ionnsachadh aca • a' bruidhinn air cuimhne agus eòlasan • ag ionnsachadh mar a thèid faclan a chleachdadh airson diofar adhbharan • ag èisteachd ri agus a' leantainn stiùireadh gus pàirt a ghabhail ann an gnìomhachas	• a' dèanamh conaltradh le misneachd a' fàs ann an sreath de dhòighean gu labhairteach agus gu didseatach • ag èisteachd ri daoine eile, a' co-roinn beachdan agus eòlasan, agus a' sealtainn neònachas nuair a thathar a' rannsachadh diofar taobhan-seallaidh • ag èisteachd ri agus a' rannsachadh sgeulachdan nan daoine eile, agus a' cur ceistean mun t- saoghal mun cuairt orra • a' freagarrachadh na cainnte agus giùlain aca gus coinneachadh ri suidheachaidhean eadar-dhealaichte • a' cur ceistean iomachaidh mu gnìomhachd gus	• a' dèanamh conaltradh gu misneachdail ann an sreath de shuidheachaidhean eòlach agus aineòlach, ann an sreath de dhòigheadh eadar- dhealaichte • a' cur ceistean inntinneach aig nach eil freagairt sìmplidh • a' cleachdadh na chì agus chluinn iad gus beachdan a chruthachadh agus fhìreanachadh, agus gus barrachd fiosrachadh a lorg • a' co-roinn, a' mìneachadh agus a' fìreanachadh na beachdan aca fhèin, agus a' tòiseachadh air cànan a chleachdadh gus buaidh a thoirt air	• a' sìreadh ceistean rin rannsachadh agus dùilgheadasan rim fuasglachadh agus deuchainn le beachdan agus ceistean • a' dèanamh conaltradh gu misneachdail tro diofar meadhanan mar làbhairteach, sgrìobhte agus goireasan didseatach • ag èisteachd gu faiceilleach agus a' cur luach ann am sealaidhean agus beachdan eile agus a' cleachdadh seo gus an smaoineachadh aca fhèin a leasachadh • ag èisteachd ri taobhan-seallaidh eile agus a' ruigsinn co-dhùnadh tro co-rèiteachadh • a' mion-sgrùdadh agus a'	• a' cleachdadh cainnt iomachaidh agus nas iom-fhillte gus beachdan a cheisteachadh agus a rannsachadh agus gus fuasglaidhean ri duilgheadasan a mhìneachadh gu soilleir agus gu goirid • a' cur luach air barailean agus beachdan daoine eile, agus gan cur ri chèile le fiosrachadh bho dhiofar thùsan gus beachdan agus fuasglaidhean ùra a chruthachadh • a' cleachdadh cainnt èifeachdach is nas ioma-fhillte gus na seallaidhean agus smuainean aca a mhìneachadh • a' cur ceistean gu

	dèanamh cinnteach gu bheil iad a' tuigsinn adhbhar na gnìomhachd	daoine eile • a' cur ceistean nas fhòcasaichte gus gnìomhachd a thuigsinn agus gnìomachas a phlanadh	luachadh gnìomhachdan agus fiosrachadh gu neo-eisimleach le bhith ag èisteachd agus a' cur ceistean	misneachdail, agus a' rannsachadh agus a' beachdachadh air roghainn eile nuair a thathar a' planadh dòigh air adhart, taobh a-staigh agus a-muigh na sgoile

Faireachdainn

'S e faireachdainn a bhith beachdachadh air buaidh a th' air daoine eile le bhith comasach sreath de dhiofar smaointean, faireachdainnean agustaobhan-sheallaidh a-steach.

Tha eisimpleirean de fhiosrachadh fhoillseachadh a' gabhail a-steach:

- **Co-fhaireachadh:** An comas gus an taobh-sheallaidh daoine eile a ghabhail a-steach gus na faireachdainnean agus brosnachaidhean aca a thuigsinn
- **Cogais shòisealta:** Faireachdainn de dleastanas agus cùram airson sòisealtas nas fharsainge

Tha Luchd-ionnsachaidh a' sealtainn faireachdainn aig Tràth-ìre le;	Tha Luchd-ionnsachaidh a' sealtainn faireachdainn aig A' Chiad Ìre le;	Tha Luchd-ionnsachaidh a' sealtainn faireachdainn aig An Dàrna Ìre le;	Tha Luchd-ionnsachaidh a' sealtainn faireachdainn aig An Treas/Ceathramh Ìre le;	Tha Luchd-ionnsachaidh a' sealtainn faireachdainn aig Àrd Ìre le;
• a' sealltainn coibhneas agus a' bhith frionasach ri daoine eile • a' bhith mothachail air mar a dh'faodadh buaidh a bhith aig gnìomhan air daoine eile • a' foillseachadh cùram agus uallach fìor airson daoine eile agus sòisealtas nas fharsainge	• ag aithneachadh agus a'toirt spèis do faireachdainnean agus tòcaidhean daoine eile • a' sealltainn coibhneas agus a' tuigsinn gu bheil buaidh aig na gnìomhan aca fhèin air faireachdainnean daoine eile • a' bhith mothachail air na gnìomhan agus tachartasan a dh'fhaodadhbuaidh math no dona a chur air faireachdainnean agus tòcaidhean daoine eile • a' togail an aire aca fhèin air cùisean cruinneil agus a' leasachadh ùidean air mar a dh'fhaodadh na cùisean seo a bhith air an cuideachadh aig ìre iondail	• a' sealltainn coibhneas agus spèis ann an eadar-ghabhailean còmhla ri daoine eile, a' gabhail a-steach iadsan aig a bheil beachdan no luachan eadar-dhealaichte • a' bhith mothachail gum faod buaidh a bhith aig faireachdainnean agus tòcaidhean daoine eile air an dòigh-labhairt no -giùlain aca agus a' bhith comasach freagairt gu frionasach • a' fàs eòlach air agus a' tuigsinn cùisean cruinneil agus mar am faod sinn buaidh math a thoirt air atharrachadh seasmhach	• a' sealltainn coibhneas agus spèis ann an eadar-ghabhailean còmhla ri daoine eile ann an sreath fharsaing de cho-theacsaichean agus suidheachaidhean, a' gabhail a-steach iadsan aig a bheil beachdan no luachan eadar-dhealaichte • a' bhith frionasach ri faireachdainnean no comasan daoine eile agus a' moladh atharrachaidhean ri dòigh-obrach nuair a thathar ag obair ann am buidheann ma tha seo riatanach • a' leasachadh tuigse nas doimhne air cùisean cruinneil agus a' foilseachadh beachdan ann an dòigh thuigseach	• a' sealltainn coibhneas agus spèis do dhaoine eile anns a h-uile co-theacsa agus suidheachadh • a' lorg fiosrachadh gus rannsachadh agus togail air an tuigse aca agus na beachdan aca air daoine eile agus an saoghal taobh a-muigh na h-àrainneachd/nam buaidhean dlùth fhaisg orra • a' dèanamh coimeas air dòighean-obrach eadar-dhealaichte gus daoine eilea ghabhail a-steach ann an obair na buidhne • a' sìreadh fiosrachadh bho sreath de dhiofar thùsan gus coimeas a dhèanamh agus gus togail air eòlas agus tuigse air cùisean cruineil ioma-fhillte

Co-obrachadh

'S e co-obrachadh ag obair còmhla ri daoine eile. 'S ann mu dheidhinn ag obair ann an co-òrdanachadh le daoine eile gus fiosrachadh a libhrigeadh nodèiligeadh le duilgheadasan a tha e.

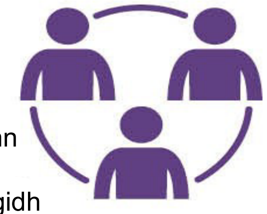

Tha an comas co-obrachadh a' gabhail a-steach:

- **A' togail dàimhean:** An comas aithneachadh agus tòiseachadh ceanglaichean agus gus an leasachadh agus glèidheadh ann an dòigh a tha na buaidhan dà chuid dhuibh fhèin agus dha daoine eile.
- **Ag obair ann an sgioba agus a' co-obrachadh:** Ag obair còmhla ri daoine eile ri amasan co-roinnte. A' cruthachadh sineirgidh na buidhne ann anamasan cruinnichte a leantainn
- **Lèirse shòisealta:** A' bhith mothachail air freagairtean daoine eile agus a' tuigsinn carson a tha iad a' freagairt san dòigh sin
- **Comas cultarail:** Frionasachd ri agus aire air suidheachaidhean cultarail eadar-dhealaichte

Tha Luchd-ionnsachaidh a' sealtainn co-obrachadh aig Tràth-ìre le;	Tha Luchd-ionnsachaidh a' sealtainn co-obrachadh aig A' Chiad Ìre le;	Tha Luchd-ionnsachaidh a' sealtainn co-obrachadh aig An Dàrna Ìre le;	Tha Luchd-ionnsachaidh a' sealtainn co-obrachadh aig An Treas/Ceathramh Ìre le;	Tha Luchd-ionnsachaidh a' sealtainn co-obrachadh aig Àrd Ìre le;
• a' gabhail pàirt ann an cluich cruthachair agus ag obair gu math còmhla ri caraidean agus daoine nach eil iad cho eòlach air • ag èisteachd ri daoine eile ann am buidheann • a' bhith comasach pàirt a ghabhail le daoine eile ann an suidheachadh aghaidh ri aghaidh no marpàirt bhuidheann • a' bhith mothachail air mar a dh'faodadh buaidh a bhith aig na gnìomhan aca air daoine eile • ag ionnsachadh mar a thèid faclan a chleachdadh airson diofar adhbharan	• a' fàs nas comasaiche turas mu seach a ghabhail agus ag obair taobh a-staigh buidheanngus gnìomhachd a choileanadh • ag èisteachd ri agus a' cur luach ann an beachdan daoine eile agus ag ionnsachadh bho ghiùlan deilbhte co-roinnte • a' leasachadh cleachdaidhean an ionnsachaidh co-obrachail • ag aithneachadh agus a'toirt spèis do faireachdainnean agus beachdan daoine eile • a' freagarrachadh na cainnte agus gnìomhan aca gus coinneachadh ri suidheachaidhean eadar-dhealaichte	• ag obair taobh a-staigh buidheann a' gabhail diofar dreuchdan agus gnìomhachdan • ag ionnsachadh ciamara bhithear a' tuigsinn, a' freagairt ri agus a' togail air fios air ais bho dhaoine eile • a' bhith toilichte ag obair ann am buidheann agus dèonach a' cuideachadh daoine eile leis an ionnsachadh aca • a' sealltainn frionasachd airson faireachdainnean daoine eile agus a' bhith dèonach dùbhlan a thoirt do dhroch-ghiùlain daoine eile, ma tha seo adhith • a' co-roinn, a' mìneachadh agus a' fìreanachadh na beachdan aca, agus a'	• a' bhith dèonach iùl a ghabhail ann an ionnsachadh a shealltainn ri daoine eile • a' toirt seachad fios air aisa bharrachd air freagairt ri fios air ais bho comhaoisean agus inbhich • a' gabhail dleastanasa bharrachd airson obair a chaidh a thoirtdo sgiobaidhean • a' luachadh agus ag atharrachadh a' mhodh-obrach aca ann an obair na buidhne ma tha seo a dhith • ag èisteachd ri taobhan-seallaidh eile agus pàirt a ghabhail ann an co-dhùnadh a ruigsinn tro co-rèiteachadh	• a' bhith comasach beachdachadh air feartan agus sgilean an luchd fa leth nuair a thathar ag iomruineadh dreuchdan agus dleastanasan taobh a-staigh an sgioba • a' freagairt gu cuideachail agus gu modhail ri daoine eile • a' riaghladh na faireachdainnean aca fhèin, a' sealltainn co-fhaireachadh agus frionasachd ri daoine eile • a' dèanamh coimeas air dòighean obrach eadar-dhealaichte gus modh-obrach fhìreanachadh nuaira thathar ag obair ann am buidheann • ag èisteachd ri seallaidhean agus reusantachd daoine eile gus buaidh a thoirt air

		tòiseachadh air cànan a chleachdadh gus buaidh a thoirt air daoine eile		toradh a thèid a ghabhail ris

Stiùireadh

'S e stiùireadh an comas seilbheadaireachd a ghabhail air gnìomhachd, a bhith comasach daoine eile a stiùireadh le am brosnachadh le sealladh shoilleir,a' toirt impis agus buaidh orra gus gnìomhachdan a choileanadh.

Tha comas stiùiridh a' gabhail a-steach:

- **A' misneachadh daoine eile:** An comas brìgh a chur ann agus seòladh, adhbhar, boil-aighir agus gluasad a chruthachadh
- **A' toirt buaidh air:** Ag obair gus aonta fhaighinn bho daoine eile airson dòigh air adhart sònraichte
- **A' brosnachadh daoine eile:** A' brosnachadh daoine eile gus amasan a ruigsinn, gnìomhachdan a dheasachadh agus cuimsean a choileanadh
- **A' leasachadh daoine eile:** An comas còidseachadh agus ath-sgrùdadh gu cuideachail obair nan daoine eile gus na sgilean, eòlas agus ìre an obair aca a leasachadh agus a thoirt air adhart
- **Catailist airson atharrachadh:** An comas lasadh atharrachadh

Tha Luchd-ionnsachaidh a' sealtainn stiùireadh aig Tràth-ìre le;	Tha Luchd-ionnsachaidh a' sealtainn stiùireadh aig A' Chiad Ìre le;	Tha Luchd-ionnsachaidh a' sealtainn stiùireadh aig An Dàrna Ìre le;	Tha Luchd-ionnsachaidh a' sealtainn stiùireadh aig An Treas/Ceathramh Ìre le;	Tha Luchd-ionnsachaidh a' sealtainn stiùireadh aig Àrd Ìre le;
• ag èisteachd ri beachdan daoine eile agus a' toirt buaidh math agus misneachd air daoine eile ann an cluich agus ionnsachadh • ag aithneachadh agus a' fìreanachadh an dòigh air adhart aca fhèin • a' bhith misneachdail ann an diofar suidheachaidhean/co-theachsaichean • a' dèanamh molaidhean ann an cluich na buidhne	• ag obair còmhla ri buidheann gus beachdan a chur an gnìomh gus fuasglaidhean ro dhuilgheadasan a chruthachadh, a' freagairt ri dùbhlain agusa' smaoineachadh taobha-muigh a' bhocsa • a' sealltainn tuigse air diofar dreuchdan ann an obair na buidhne agus a' bhith toilichte diofar dreuchdan a ghabhail • a' cur ceistean agus a' togail an uireadh 's a ghabhas de bheachdan, a' co-roinn nam beachdan le caraidean agus tidsearan/inbhich • ag aithneachadh agus a'toirt spèis do faireachdainnean agus beachdan daoine eile	• ag ionnsachadh agus a' togail air beachdan nan daoine eile agus a' moladh fuasglaidhean ann an obair na buidhne • a' cuideachadh gus buidheann a stiùireadh rè adhbhar no amas aontaichte tro ag èisteachd, beachdachadh agus co-obrachadh • a' toirt taic do dhaoine eile gus pàirt a ghabhail tro gluasadan labhairteach agus no-labhairteach • a' cleachdadh sreath de dh'innealan rannsachaidh gus tuigse agus eòlas a dhoimhneachadh gus molaidhean a dhèanamh • ag obair tro deasbad, a' toirt taic do dhaoine eile gus co-	• a' gabhail iùl ann an obair na buidhne, a' sìreadh cothroman ann am mearrachdan agus fàilleaidhean gus rannsachadh airson fuasglaidhean a lorg • a' gabhail iùl ann an suidheachadh na buidhne agus a' dèanamh cinnteach gu bheil stiùir agus adhbhar soilleir aig a' bhuidheann • a' bhith mothachail air na dleastanasan aca fhèin agus a' co- ghluasad nan gnìomhachasan aca còmhla ri daoine eile ann an obair na buidhne • a' co-measgachadh innealan rannsachaidh le cleachdadh ceisteachadh, agus a' taisbeanadh beachdan	• a' gabhail iùl gu sgiolta, a' sealltainn iomairt, agus a' brosnachadh daonie eile gus gnìomhachas a choileanadh • a bharrachd air dleastanas a ghabhail airson na gnìomhan aca fhèin, a' dèanamh cinnteach gu bheil daoineeile sa bhuidheann a' tuigsinn na dleastanasan aca agus gu bheil iad comasach an gnìomhachd a choileanadh • a' co-measgachadh innealan rannsachaidh le cleachdadh ceisteachadh doimhne agus a' bhith comasach deasbad a stiùireadh a thaobh tairbhe agus mì-thairbhe an fhiosrachaidh

		aontaidhean a ruigsinn	ann an dòigh thuigseachri daoine eile • a' toirt agus a' freagairt ri fios air ais bho comhaoisean agus inbhich, agus a' bhith comasach aontachadh a ruigsinn tro co-rèiteachadh	• a' beachdachadh gu tuigseac, a' co-roinn na smuaintean agus beachdan aca nuair a thathar a' toirt seachad agus a' faighinn fios air ais

Neònachas

'S e neònachas am miann eòlach a bhith air rudeigin, no ionnsachadh gus beachdan agus coincheapan ùra a thogail. Bidh a' cleachdadh sgilean rannsachaidh mar sgrùdadh, ceisteachadh, lorg an fhiosrachaidh agus aithneachadh a' dhuilgheadais a' toirt taic dhuinn ann am freumh a' dhuilgheadaisno a' chothruim a thuigsinn, a bhriseadh sìos agus a lorg gus fuasglaidhean eile ainmeachadh.

Tha comas a bhith feòrachail a' gabhail a-steach:

- **Sgrùdadh:** An comas dòigh-ghiùlain no fiosrachadh mothachadh agus a' clàradh gu bheil e sònraichte
- **A' ceisteachadh:** An comas ceistean a chur gus tuigse a mheudachadh air cuspair no eòlas
- **A' lorg fiosrachadh:** An comas goireasan agus fiosrachadh a shìoladh gus fiosrachadh a lorg air cùis no topaig
- **Ag aithneachadh duilgheadas:** Aithneachadh agus mìneachadh duilgheadas

Tha Luchd-ionnsachaidh a' sealtainn neònachas aig Tràth-ìre le;	Tha Luchd-ionnsachaidh a' sealtainn neònachas aig A' Chiad Ìre le;	Tha Luchd-ionnsachaidh a' sealtainn neònachas aig An Dàrna Ìre le;	Tha Luchd-ionnsachaidh a' sealtainn neònachas aig An Treas/Ceathramh Ìre le;	Tha Luchd-ionnsachaidh a' sealtainn neònachas aig Àrd Ìre le;
• a' sealltainn boil-aighir, a' gabhail tlachd ann an rudan gun dùil, neònach agus ionghnadh ann an ionnsachadh • a' cur tòrr ceist air na tha iad ag ionnsachadh • a' coimhead air agus a' cur ceistean mun t-saoghal mun cuairt orra • a' cleachdadh tùsan fhiosrachadh mar leabhraichean, tèicneolasan didseatach, teaghlach agus comhaoisean gus fiosrachadh iomhachaidh a lorg • a' gabhail ionnsachadh fhèin-stiuirichte os làimh agus ag aithneachadh agus a' fuasglachadh duilgheadasan	• a' tighinn gu gnìomhachdan agus dùbhlain ùra le ùidh agus dìorras • a' cur agus a' freagairt ceistean gustuigse a dhomhainneachadh • ag èisteachd ri agus a' rannsachadh sgeulachdan nan daoine eile • a' sealltain ùidh ann agus a' cur ceistean mun t-saoghal nas fharsainge mun cuairt orra • a' cur ceistean agus a' togail beachdan le bhith a' cur fiosrachadh agus ionnsachadh ri chèile • a' cleachdadh sgillean rannsachaidh gus fiosrachadh a lorg a tha a'	• a' bhith feòrachail mu rudan aineolach agus gun dùil • a' cur ceistean iomachaidh gus an tuigseaca a doimhneachadh • a' togail gu frionasach air na beachdan agus na h-eòlasan aca fhèin agus aig daoine eile gus duilgheadasan fhuasgladh agus tuisge a dhoimhneachadh • a' toirt dùbhlan cuideachail air beachdan a chaidh an taisbeanadh • a' cleachdadh gu neo-eisimleach sreath de thùsan fhiosrachaidh gus beachdan a chruthachadh agus fhìreanachadh • a' sealltainn tuigse air ma 's	• a' riaghailteachadh agus a' dearbhachadh gus duilgheadasan aineolach agus beachdan agus dùbhlain ùra a rannsachadh • a' roghnachadh measg de chuspairean agus fhiosrachadh a bheir comas dhaibh na h-ùidhean aca a leantainn an dà chuid taobh a- staigh agus a-muigh na sgoile • a' cur ceistean agus a' cleachdadh sgilean cruthachail gus smaoineachadh gu taobhail ann an sreath de cho-theacsaichean • ag èisteachd gu faiceilleach agus a' cur luach ann am sealaidhean	• a' gluasad pròiseasan cruthachail gu suidheachaidhean eile agus a' rannsachadh agus a' fìneachadh iomadh roghainn • a' cur ceistean agus a' smaoineachadh gu taobhail, gus iomadh teòiridhean a mholadh agus fheuchainn • a' cur fiosrachadh ri chèile bho dhiofar thùsan gus beachdan agus fuasglaidhean ùra a leasachadh • a' sìreadh dòighean rannsachaidh ùr agus sreath nas fharsainge tùsan fhiosrachaidh gus an tuisge aca air cuspair a mheudachadh • ann an co-theacsa

ceangailte	meudachadh tuigse agus tlachd nuair a thathar ag ionnsachadh san sgoil agus aig an taigh	e tùs fhiosrachaidh earbsach a th’ ann no nach eile, agus a’ toirt seachad adhbharan carson	agus beachdan eile agus a’ cleachdadh seo gus an smaoineachadh aca fhèina leasachadh • a’ co-measgachadh innealan rannsachaidh gus an tuisge aca air cuspair a mheudachadh	ainmichte, a’ gabhail ùidh ann an rannsachadh agus beachdachadh air beachdan daoine eile

Cruthachaileachd

'S e Cruthachaileachd an comas saoilsinn agus smaoineachadh air diofar dhòighean airson dèiligeadh le duilgheadasan, a' freagairt ri ceistean no a'foillseachadh ciall. Bu chòir dhuinn cruthachaileachd fhaicinn anns a mhiann as fharsainge, chan ann dìreach a thaobh ealain, dràma no ceòl, ach a'cleachdadh a' mhic-mheanmna againn gus an comas fuasglaidhean fhaicinn a leasachadh agus gus taic a thoirt do ionnsachadh nas èifeachdach.

Tha comas a bhith cruthachail a' gabhail a-steach:

- **Mac-meanmna:** An comas beachdan a rannsachadh air rudan nach eil anns an àrainneachd sa bheil sinn an-dràsta, no 's dòcha nach eil fiù 's fìor
- **A' togail beachd** Abaltachd ann an smaoineachadh agus a' togail fuasglaidhean agus freagairtean thairis air na tha gnàthach no stèidhichte airriaghailtean
- **A' dèanamh samhla-sùla:** Ag eadar-theangachadh fiosrachadh agus smaointinn gu abairtean so-ruigsinneach, ìomhaighean so-leughte agus so-aithneachail
- **Inntinn a' chruthachdair** An comas rannsachadh tro diogach agus dèanamh gus beachdan agus fuasglaidhean ùra a ruigsinn

Tha Luchd-ionnsachaidh a' sealtainn cruthachaileachd aig Tràth-ìre le;	Tha Luchd-ionnsachaidh a' sealtainn cruthachaileachd aig A' Chiad Ìre le;	Tha Luchd-ionnsachaidh a' sealtainn cruthachaileachd aig An Dàrna Ìre le;	Tha Luchd-ionnsachaidh a' sealtainn cruthachaileachd aig An Treas/Ceathramh Ìre le;	Tha Luchd-ionnsachaidh a' sealtainn cruthachaileachd aig Àrd Ìre le;
• gam foillseachadh fhèin tro dhiofar seòrsa cluich mar a' dèanamh comharran, cluich-riochd, a' dèanamh rudan, a' diogach le nithean, a' seinn agus a' dannsa • a' bhith dèonach dùbhlain ùra a ghabhail os làimh • a' gabhail pàirt gu math ann an cluich cruthachail còmhla ri caraidean, airson tlachd agus mar cruthachd cruthachail • a' cur ceistean mun t-saoghal nas fharsainge mun cuairt orra	• ag èisteachd agus a' co-roinn beachdan agus eòlasan, agus a' sealtainn neònachas nuair a thathar a' tòiseachadh gnìomhachdan ùra • a' feuchainn agus a' rannsachadh cùisean fìor na beatha • a' cruthachadh oibseactan/rudan airson freagairt ri dùbhlan no ùidh a' cleachdadh sreathde ghoireasan a' gabhail a-steach teicneòlasan didseatach • ag obair nan aonar no còmhla ri buidheann gus beachdan a chur an gnìomh gus fuasglaidhean ro dhuilgheadasan agus dùbhlain le bhith a' smaoineachadh taobh a-	• a' cur ceistean inntinneach aig nach eil freagairt sìmplidh • a' tòiseachadh air luach na breithneachaidhean aca fhèin agus mathais an obair aca fhèin a thuigsinn • a' cruthachadh agus a' deilbheachadh fuasglaidhean airson duighleagadas gu neo-eisimleach agus gu co-obrachail mar pàirt bhuidheann nas motha • a' tuigsinn gum faod mearrachdan agus fàillidhean a leanntainn gu fuasglaidhean airson duighleagadasan • ag ionnsachadh bho agus a' togail air beachdan agus eòlasan nan daoine eile	• a' feuchainn le beachdan agus ceistean • a' smaoineachadh gu taobhail agus a' cur an gnìomh na sgilean cruthachail aca ann an sreath fharsaing de cho-theacsaichean • a' feuchainn le cruthan agus gnìomhan eadar-dhealaichte gus beachdana dhèanamh fìor • a' leasachadh cothroman bho mearrachdan agus fàillidhean gus fuasglaidhean a chruthachadh agus a' cur luach ann an rudan gun dùil no ionganach • a' dèanamh ceanglaichean ùra eadar beachdan agus fiosrachadh an dà chuid	• a' smaoineachadh gu cruthachail nuair a thathar a' tighinn gu suidheachaidhean ùra, a' tarraing air ro-eòlas agus a' feuchainn beachdan ùra • a' cleachdadh na sgilean agus eòlas aca ann an sreath fharsaing de dh'obair agus co-theacsaichean eile • a' foillseachadh iomairt, leantalachd agus ath-leumachd gus fuasglaidhean a chruthachadh • a' co-obrachadh gus fuasglaidhean a chruthachadh airson duilgheadasan • a' rannsachadh gu tarbhach, a' dèanamh

	muigh a' bhocsa • a' cruthachadh agus a' planadh ath-cheuman na gnìomha ag aithneachadh cuin, dè agus ciamar ann am freagairt ri dùbhlan		taobh a-staigh agus a-muigh na sgoile	cleachdadh math de na sgilean agus an eòlas a th' aca gus taghadhan a dhèanamh mu ionnsachadh, slighean agus roghainnean obrach

Dèanamh Ciall

'S e Dèanamh Ciall an comas gus ciall a dhèanamh de dh'fhiosrachadh agus gus duilgheadasan ioma-fhillte fhuasglachadh gus seagh no sònraicheas nasdoimhne a dhearbhachadh de na thathar a' foillseachadh agus gus cuspairean agus pàtrain nas fharsainge aithneachadh ann am fiosrachadh no fuasglaidhean.

Tha an comas ciall a dhèanamh de dh'fhiosrachadh a' gabhail a-steach:

- **Aithneachadh pàtrain:** Pròiseas seòrsachadh an fhiosrachaidh gu oibseactan no clasaichean stèidhichte air prìomh fheartan
- **Smaoineachadh iomlanach:** An comas an dealbh as motha fhaicinn agus mion-diofaran sèamhaidh nan suidheachaidhean ioma-fhillte a thuigsinn
- **Sinteis:** Pròiseas ullachadh, làimhseachadh, gearradh agus sìoladh an dàta chruinnichte gu structaran so-leanta airson togail an fhiosrachaidh
- **Aithneachadh cothroman:** An comas roinnean cothrom aithneachadh airson ùr-ghnàthachas
- **Analais:** Sgrùdadh agus luachadh rianail an dàta no an fhiosrachaidh le a bhriseadh sìos gu na co-phàirtean gus na eadar-cheanglaichean aca a lorg

Tha Luchd-ionnsachaidh a' sealtainn dèanamh ciall aig Tràth-ìre le;	Tha Luchd-ionnsachaidh a' sealtainn dèanamh ciall aig A' Chiad Ìre le;	Tha Luchd-ionnsachaidh a' sealtainn dèanamh ciall aig An Dàrna Ìre le;	Tha Luchd-ionnsachaidh a' sealtainn dèanamh ciall aig An Treas/Ceathramh Ìre le;	Tha Luchd-ionnsachaidh a' sealtainn dèanamh ciall aig Àrd Ìre le;
• ag aithneachadh agus a' mìneachadh pàtrain agus eadar-dhealachaidhean lèirsinneach agus claisneach • ag aithneachadh duilgheadasan agus a' bruidheann air fuasglaidhean • a' cur agus a' freagairt ceistean a thaobh sgeulachdan, cluich agus ionnsachadh an taobh fhèin agus a thaobh teaghlaichean agus caraidean • ag èisteachd ri agus a' tuigsinn na thathar ag ràdh ann an co-theacsa cluich, sgeulachdan agus tachartasan fìor-bheatha • ag aithneachadh agus ag ainmeachadh nithean no tachartasan mar coltach	• ag aithneachadh pàtrain agus neo-riaghailteachdan agus a' bhith comasach na pàtrain aca fhèin a dhèanamh • ag aithneachadh duilgheadasan agus a' gabhail tlachd ann an fuasglaidhean a lorg • a' cùl-ghairm fìrinn, beachdan agus fiosrachadh gus cur ri na tha iad eòlach air agus a' tuigsinn • a' sealltainn tuigse le bhith ag eagrachadh, a' dèanamh ghèarr-chunntas de agus a' cùl-ghairm fìrinn • ag aithneachadh co-choltasan, a' dèanamh coimeasan agus ceanglaichean	• a' cleachdadh cruthachaileachd agus eòlas air diofar chuspairean gus cur ri beachdan • ag aithneachadh duilgheadasan agus a' rannsachadh ann andiofar dòighean gus fuasglaidhean agus a lorg, a' gabhail a-steach cleachdadh nan innealan air-loidhne • a' cur, a' rannsachadh agus a' freagairt ri ceistean mun t-saoghal, a' leudachadh mapa an t-saoghail aca fhèin • a' cleachdadh ro-innleachdan cuimhne gus tuigse agus eòlas a dhoimhneachadh • a' aithneachadh agus a' cur òrdugh air pàtrain agus	• a' feuchainn le beachdan agus ceistean eadar-dhealaichte gus tuigse a leasachadh • a' taghadh teacsaichean no tùsan-fhiosrachaidh iomachaidh eile gu tric airson tlachd agus ùidh • a' feuchainn roghainnean eadar-dhealaichte agus a' cleachdadh argamaid reusanta gus beachdan fhoillseachadh agus freagairtean fìreanachadh • a' luachadh dè cho iomachaidh 's a tha fiosrachadh no goireasan, a' sealltainn comas breithneachail a' fàs • ag eagrachadh an smaoineachaidh aca agus a' comharrachadh structar gus beachdan a	• a' sìreadh teacsaichean no tùsan iomachaidh eile gu tric gus fios a thoirt do smaoineachadh • a' taisbeanadh beachdan no fiosrachadh gu misneachdail ann an dòigh a chùmas taobh-sheallaidh suas le taic-fhianais iomachaidh • a' mìneachadh dè cho math 's a choinnicheas teacsa no tùs-fhiosrachaidh ri feumalachdan le fìreanachadh iomachaidh • a' taghadh agus a' cleachdadh tùsan iomachaidh gus na beachdan aca a mheudachadh agus conaltradh a dhèanamh gu h-èifeachdach le luchd-

no eu-choltach, agus a' co-roinn nithean gu buidhnean	sìmplidh • a' bhith ioma-chuimseach agus ag obair tro ìrean a' ghnìomhachd	dàimhean tro sreath ro-innleachdan mar buidhneachadh, seòrsachadh agus/no coimeasachadh agus co-chontrarrachadh • a' feuchainn roghainnean, a' co-roinn nam beachdan aca agus a' fìreanachadh nam freagairtean aca	thaisbeanadh ann an òrdugh thuigseach	èisteachd • a' solarachadh beachdan eadar-dhealaichte stèidhichte air breitheamh reusanta agus ioma-fhillte agus a' bhith comasach beachdan fhoillseachadh a' cleachdadh taic-fhianais iomachaidh

Breithneachadh

'S e Breithneachadh an comas gus fiosrachadh a làimhseachadh, a measadh agus a sgrùdadh gus duilgheadasan fhuasglachadh, no suidheachadh a thuigsinn agus co-dhùnaidhean a dhèanamh ann an sreath de cho-theacsaichean.

Tha an comas gus duilgheadasan ioma-fhillte fuasglachadh a' gabhail a-steach:

- **Dì-dhealbhachadh:** A' briseadh sìos duilgheadas no siostam ioma-fhillte gu pìosan nas lugha, nas so-riaghladh mus tèid dòigh ùr a leasachadh gus coinneachadh ris an duilgheadas
- **Smaoineachadh reusanta:** An comas suidheachaidhean, beachdan agus fiosrachadh aithneachadh, measadh agus sgrùdadh gus freagairtean ri duilgheadasan a chruthachadh
- **Breitheanas:** Am pròiseas froganta far a bheilear a' cruthachadh beachd às dèidh smaoineachadh faiceallach
- **Smaoineachadh coimpiutaireach:** An comas meud mòr de dhàta eadar-theangachadh gu coincheapan eas-chruthach agus gus reusantachd stèidhichte air dàta a thuigsinn

Tha Luchd-ionnsachaidh a' sealtainn breithneachadh aig Tràth-ìre le;	Tha Luchd-ionnsachaidh a' sealtainn breithneachadh aig A' Chiad Ìre le;	Tha Luchd-ionnsachaidh a' sealtainn breithneachadh aig An Dàrna Ìre le;	Tha Luchd-ionnsachaidh a' sealtainn breithneachadh aig An Treas/Ceathramh Ìre le;	Tha Luchd-ionnsachaidh a' sealtainn breithneachadh aig Àrd Ìre le;
• ag obair le fòcas, a' cur agus a' freagairt ri ceistean gus na tha iad a' dèanamh shoilleireachadh • a' dèanamh fàidhireachdan simplidh agus a' faicinn coltachdan • a' cur diofar sheòrsaichean de cheistean • a' dèanamhgeàrr-chunntas agus a' meòrachadh airan ionnsachadhaca • a' cleachdadh stuthan bhon àrraineachd aca agusa' tighinn suas leis nabeachdan aca fhèin airson duilgheadasan	• a' cur ceistean le fòcas gus gnìomhachdan shoilleireachadh agus gus na dh'fheumas a bhith air a dhèanamh a phlanadh agus amasan a stèidheachadh • a' tòiseachadh air fàidhireachdan agus a' coimhead airson fianais • a' bhith ioma-chuimseach agus ag obair tro ìrean a' ghnìomhachd • ag aithneachadh an diofar eadar na ceistean carson, dè, càite, cuin agus ciamar • a' mìneachadh na dòighean-obrach agus beachdan aca nuair a thathar a' luachadh obair, agus a'	• a' cleachdadh diofar sheòrsaichean de cheistean gu rianail agus le adhbhar • a' dèanamh agus a' feuchainn fàidhireachdan, a' toirt sùil air fianais agus a' dèanamh ceanglaichean eadar fàthan agus èifeachdan a dh'fhaodadh a bhith ann • a' toirt sùil air roghainnean nuair a thathar ag obair tro gnìomhachd agus a' smaoineachadh air tairbhean agus mì-thairbhean nan diofar modhan-obrach • a' mìneachadh agus a' fìreanachadh diofar mhodhan-obrach, beachdan agus co-dhùnaidhean agus aig an aon àm a' tuigsinn barrachd na aon taobh-	• a' mìneachadh pròiseasan, coincheapan no beachdan gu misneachdail agus a' bhith comasach ceanglaichean eadar fàthan agus èifeachdan a dh'fhaodadh a bhith ann a mhìneachadh • ag aithneachadh agus a' togail cùisean, a' tarraing co-dhùnaidhean agus a' dèanamh ghèarr-chunntas de na lorg iad • a' toirt sùil air tairbhean agus mì-thairbhean co-dhùdhadh, ag innse nam buaidhean as coltaiche agus a' luachadh nam builean bho sreath de sheallaidhean • ag aithneachadh ro-innleachd iomachaidh gus duilgheadasan ioma-fhilte fhuasgladh gus gnìomhachdan a	• a' mìneachadh pròiseasan no coincheapan ioma-fhilte le taic-fiosrachaidh agus fianais iomachaidh agus comas an reusantachd aca fhìreannachadh gu misneachdail • a' taisebeanadh beachdan no cùisean ioma-fhillte ann an dòigh iomachaidh airson luchd-èisteachd eadar-dhealaichte • a' cur ceistean mu earbsachd an fhianaish agusbuaidhean airson co- dhùnaidhean a ruigsinn • a' taisebeanadh beachdain agus co-dhùnaidhean reusanta stèidhichte air measg den taobh-sheallaidh aca agus taobh-seallaidhean daoine eile • ag aithneachadh agus a' luachadh ro-innleachdan

fhuasglachadh	tòiseachadh air na taghan agus gnìomhan aca fhìreanachadh • a’ cur an gnìomh ro-innleachdan gus cuideachadh ann an duilgheadasan fhuasglachadh ann an sreath de cho-theacsaichean a’ gabhail a-steach beatha-fìor, ionnsachadh agus cluich	sheallaidh • a’ taghadh an ro-innleachd as iomachaidh gus duilgheadas fhuasglachadh agus gnìomhachd a choileanadh	choileanadh	ioma-fhillte airson duilgheadasan fhuasglachadh, a’ foillseachadh ri daoine eile am pròiseas aca airson a’ cho-dhùnaidh sin a ruigsinn ann an dòigh tuigseach